

Dramaturgia: Iveta Škripková
Hudba: Anton Jaro ml. a.h.
Pohybová spolupráca: Libuša Bachratá a.h.
Režia, scéna, kostýmy: Zoja Zupková a.h.

HRAJÚ

Dubica: Alena Sušilová a. h.
Kraslica: Marianna Ďuranová
Mladica: Ľubica Pradidová
Zrelca: Marianna Mackurová

Vyrobili ateliéry BDNR pod vedením Kataríny Mažáryovej. Zvuk Marek Horváth, svetlo Pavol Bukovina, javisková technika Samuel Mažár, Martin Zemko, pod vedením Daniela Chlumeckého.

Flexxila

Umelecké a intelektuálne voľné združenie
Staré mýty v súčasnosti

Druhý titul projektu Flexxila, v ktorom sa v generačnej výpovedi autorského a režijného tandemu Michaela Zakuťanská a Zoja Zupková venujeme téme krásnej Heleny Trójskej.

Majú to krásne ženy v živote ľahšie?

Je ženská krása dosiahnuteľná pomocou tvrdej práce, sebadisciplíny a zákrokov? Sú naše telá naozaj naše alebo patria tým, ktorý im dajú „lajk“ a komentár? Viaceré generácie žien sa prostredníctvom vlastných príbehov snažia zdefinovať svoj postoj ku kráse, k tomu ako ovplyvňuje ich život, vzťahy, sex aj osobné naplnenie.

Girl boss spiritalita (krátené)

... V poslednom období je pozorovateľný nárast instagramových účtov, zakladajúcich svoju rétoriku na sebaláske, sebaopoznaní a hyperbolizovanej validácii seba samej, pričom narábajú s emancipáciou, feminizmom a self-care ako s komoditami, ktoré môžu predávať vďaka veľkému množstvu sledovateľiek/ov. Sekundárne ide tiež o predaj merchu a sprievodných aktivít. Spomínaním konkrétnych výrokov nechcem vzbudzovať dojem nenávisťného útoku na konkrétne osoby. Reprezentujú pre mňa diskurz, ktorého sú (ne)vedome súčasťou a mojím cieľom je poukázať na mechanizmy, ktorými pôsobia.

„Keď sa dnes cítíš zle z nejakého dôvodu, tak na to nie je čas, okamžite v tomto momente sa teš zo života, upaľuj...“

Moja dobrá priateľka ma upozornila, že stále existuje veľké percento žien, ktorým tieto motivačné citáty a videá pomáhajú, zlepšia im deň, náladu, zdvihnú sebavedomie.

Mieria úspešne a spôsobujú presne to, čo podľa princípov neoliberalného feminizmu majú – dočasné umŕtvnenie, znecitlivenie, odvedenie pozornosti od kontextu problému, od širších súvislostí zdieľanej, rodovo podmienenej skúsenosti v súčasnom svete.

Práve tento aspekt vo mne vzbudzuje najväčší hnev a je zároveň plný paradoxov. Na jednej strane si bohyňa, lebo všetky sme a s ostatnými bohyňami tvoríme sestersťvo, zároveň ale úplne (a zámerne?) absentuje pomenovanie bázy všetkých zdieľaných problémov (nielen cis, ale aj trans žien a queer ľudí), ktorou je patriarchálny kapitalizmus. Uvedomujem si, že samotné poznanie systému a jeho pomenovanie je privilégium, ktoré/í mnohé/í nemajú. Nemusia ho mať a (pravdepodobne) nemajú ani sledovateľky týchto účtov. O to viac cynické a manipulatívne – aj keď možno s dobrým úmyslom (?) – je priživovať sa na niekoho neistotách a zlých dňoch a navyše chcieť od sledovateľiek, aby za ne prevzali osobnú zodpovednosť. Aby si tieto problémy internalizovali, skúšali nájsť riešenia v sebe, namiesto toho, aby sa poukázalo na ich zhubnú príčinu. Neprijateľnosť iných než chudých tiel v mainstreame je ďalšia z tém, ku ktorej sa pristupuje cez afirmácie: cítim sa tučná je v poriadku a mať tuk na bruchu je tiež v poriadku, mám ho aj ja, napriek tomu, že mám podľa noriem tejto spoločnosti ideálnu postavu! Spreádzajúca fotka navrstvenej kože na bruchu v plavkách je iba pomyselnou čerešničkou na torte prehlbovania nenávisťi k telám, ktoré normatívne nie sú, pretože sú spoločensky vyhodnotené ako tučné a tým automaticky považované ako nezdravé a neatraktívne. To, že body dysmorphia a nenávisť k vlastnému telu je vštepovaná od detstva rodinou, okolím a zvyšok života kŕmená obrazmi z médií, je nekompromisným dôvodom, prečo sa tieto neistoty nedajú jednoducho hodiť za hlavu...

Barbora Nemčeková, 14. decembra 2021, Kapitál.
<https://kapital-noviny.sk/girl-boss-spiritalita/>

ZOJA ZUPKOVÁ scénografka, režisérka

Je absolventkou VŠMU v Bratislave, odborov bábkarská scénografia a kostýmová tvorba a bábkarská režia a dramaturgia. Ako hosťujúca výtvarníčka a režisérka spolupracovala s mnohými bábkovými a činohernými domácimi a zahraničnými divadlami, napr. Staré divadlo K. Spišská v Nitre, Bábkové divadlo Žilina, Divadlo A. Duchnoviča v Prešove, Štátne divadlo Košice, Teatr na Woli a Teatr Lalka, Varšava (PL), a pod. V r. 2015 začala spolupracovať s Michaelou Zakuťanskou v autorsko-režijnom tandeme v Prešovskom národnom divadle. V PND je podpísaná ako režisérka a výtvarníčka pod inscenácie *Kindervajco* (2015), *Cesta hrdinov* (2018), *Jahodové polia* (2019) a *Dospelosť* (2021). Spolupracovala s RTVS, kde pripravila cyklus rozprávok *TO SÚ VECI!* (2021). V BDNR sa predstaví po prvý raz.

Pod textom Krásnej Heleny? ste podpísaná ako scénografka a režisérka. Pôsobíte v dvojdomej pozícii, čo býva málokeď. Pri inscenovaní tejto hry ste otvorili tému Zlatého rezu. Prečo práve Zlatý rez?

Podľa mnohých bádanií siahajúcich až do staroveku je zlatý rez alebo golden ratio akýmiś (nekonečne sa opakujúcim) algoritmom nachádzajúcim sa v každom, ľudskému oku lahodiacom, útvere organickej či anorganickej prírody. Reprezentuje ideálny pomer proporcií, ktorý si všeobecne spájame s krásou a harmóniou a je možné ho vypočítať podľa jednoduchého matematického vzorca. Tento „kód“ sa v priebehu histórie ľudstva využíva nielen v architektúre, maliarstve, sochárstve, grafike, priemyselnom dizajne, textilnom, potravinárskom či kozmetickom priemysle, ale v súčasnosti tiež aj v estetikej medicíne. Na jednej strane je tvorba človeka inšpirovaná prírodou, na strane druhej príroda človekom „opravovaná“ (paradoxne však podľa pravidiel prírody). A práve tu vystupuje, z hľadiska témy našej inscenácie, do popredia otázka: Má byť fyzická krása predmetom úporného snaženia a umelých úprav, alebo ju máme prirodzene zakódovanú už v našej DNA a jednoducho je..?

Celý rozhovor s režisérkou Zojou Zupkovou si môžete prečítať vo Zvestiach divadla, marec, apríl, máj 2023.

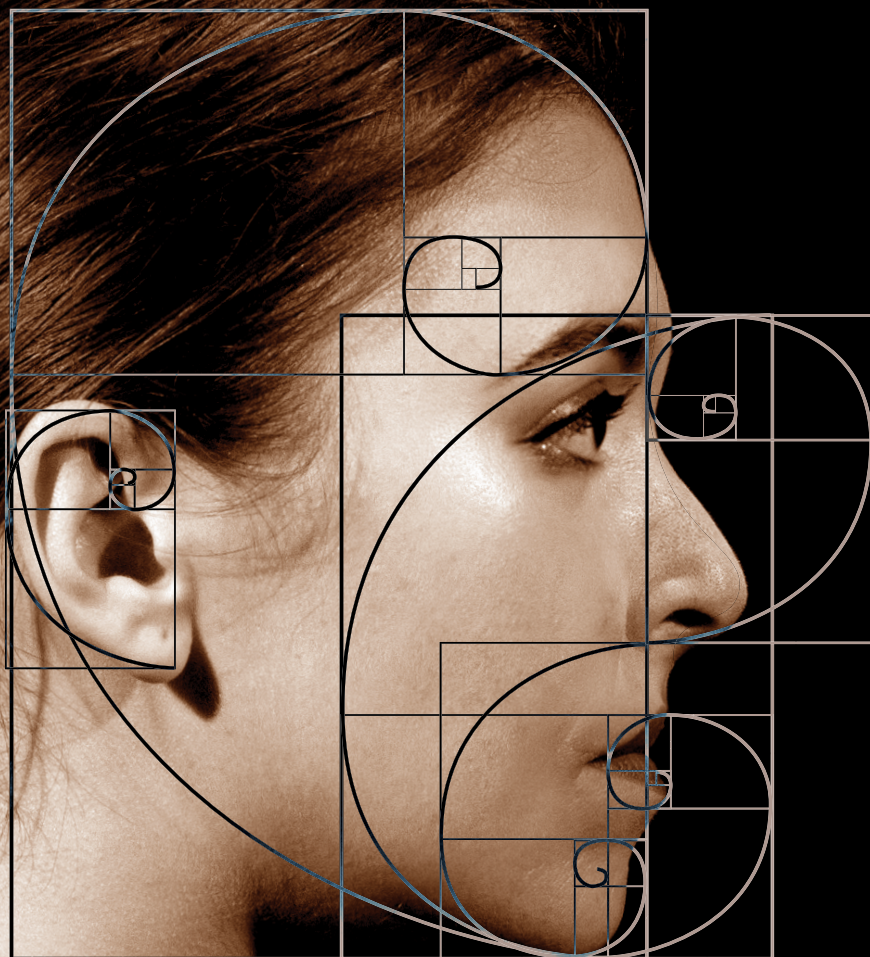
MICHAELA ZAKUŤANSKÁ autorka

Je absolventkou VŠMU v Bratislave, kde študovala dramaturgiu. Je výraznou predstaviteľkou strednej generácie súčasných dramatikov/dramatičiek. Jej hry sú cenené pre originálny štýl a nekompromisný generačný pohľad na súčasnosť. Autorkine hry uviedli viaceré slovenské divadlá, medzi nimi Štúdio 12 Bratislava, Mestské divadlo Žilina či Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove. V roku 2013 spolu s režisérkou Júliou Rázusovou založili Prešovské národné divadlo (PND). Ako dvorná dramatička vytvorila pre PND – *Single radicals* (2013), *Kindervajco* (2015), *Good place to die* (2015), *Deň, keď zomrel Gott* (2017), *Cesta hrdinov* (2018), *Jahodové polia* (2019), *Dospelosť* (2021). Autorsky spolupracuje so Slovenským rozhlasom RTVS (rozhlasové hry, minidrámy, adaptácie divadelných hier, dramatisácie klasických diel) a s Mall.tv (seriál *Kavej*). BDNR uvádza jej autorskú tvorbu po prvý raz.

Text Krásnej Heleny? vznikol na objednávku divadla. Bol tento impulz, návrat k starým antickým mýtom a pohľad na súčasnými očami, pre Vás niečím osobitý?

Takýto návrat v sebe vždy nesie niečo osobité. Snažila som sa hľadať paralely so súčasnosťou, pozerat sa na svet zároveň očami antického človeka a človeka dnešného a skúmať, v čom sa tieto pohľady zhodujú a v čom sa líšia. V mýte o krásnej Helene som sa venovala najmä banálnosti ľudských rozhodnutí, postavených na kráse ako jednej z prvých hodnôt hodnotového rebríčka hrdinov, kde ide o krásu spojenú najmä s príťažlivosťou a sexuálnou atraktivitou, čo vedie k nie najšťastnejším životným rozhodnutiam a osobnému nešťastiu a nespokojnosti. Iný obraz krásy v tomto mýte akoby ani neexistoval.

Celý rozhovor s autorkou Michaelou Zakuťanskou si môžete prečítať vo Zvestiach divadla, marec, apríl, máj 2023.

P. O. HVIEZDOSLAV Prejdite trebárs celú prírodu

Prejdite trebárs celú prírodu,
nerastov ríšu, bylín, zviereny,
ju pozorujúc v rodoch, druhoch jej,
zjav každý prísnyim zmyslom skúmajúc
v postupovacej jeho súčasnosti:
a nenájdete — abo poriadku
len pomýlenosť tvaru,(..) nikdy však
čo do podstaty zvrhlosť. V bode tom
je všetko totu rýdze na pôvod,
vývojom logické a poslušné
po dokonalosť svojej sústave: (...)
— tak každý tvor,(...) ctí si svoju povahu,
si jadro svoje váži, osobnosť,
jej pridíža sa vo víchrení zmien
jak spásnej kotvy —
Človek jediný, (...)
On, akoby nič, v sebe vyvráti
chrám ústrojenstva i s oltárom, čo Boh
v ňom rozžal si — tak skaziac bezbožne
vrch božských diel; jak brudnú košeľu
svoj pôvod zveľičie, zhodí ctihodný
prírody obraz rovno omietke,
sťa oderok by obuv vyzuje,
mu pristrihnutú sudbou pozemskú
na cestu; vôbec celý obsah svoj, (...)
sebavážnosti dôstoj vysoký,
ctí v duši, krásy, pravdy nádheru
on bez rozmyslu, hanby, ľútosti,
bez samovýtky ako ihlička
odvrhne razom, by sa — cudzím stal...

[https://zlatyfond.sme.sk/dielo/273/
Orszagh-Hviezdoslav_Dozvuky-II/29](https://zlatyfond.sme.sk/dielo/273/Orszagh-Hviezdoslav_Dozvuky-II/29)

Divadelná sezóna 2022/2023

Grafický design: Zoja Zupková, Veronika Šántová

Autor fotografií: Dodo Šamaj. Tlač: Tlačiareň Brummer s.r.o.

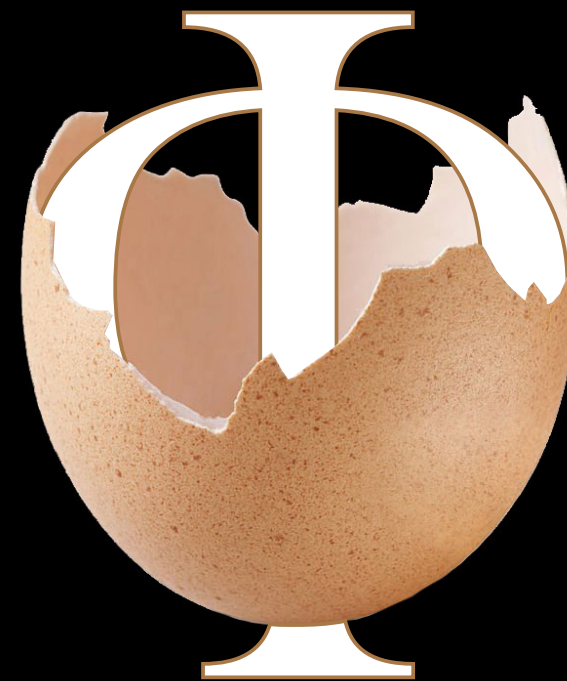
Text redakčne pripravila Iveta Škripková, spolupracovali Zoja Zupková, Lívia Pyšná.

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Realizované s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja.

BÁBKOVÉ
DIVADLO
NA RAZ CESTÍ

Kultúrna inštitúcia
Banskobystrického samosprávneho kraja

Michaela Zakuťanská

KRÁSNA HELENA?

Fakty a mýty o kráse, láske
a sexe pohľadom dnešných žien.